

REVISTA ENCICLO-
PEDICĂ

REVISTĂ PERIODICĂ LUNARĂ

Răspundător: Ioan Corbu. Cluj, Str. Gen. Grigorescu 16.
Se împarte gratuit, în librării 3 Lei exemplarul*La aplicarea legii conversiunii**Cătră D-l Ministru al Justiției și I. Curte de Casație și Justiție*

La raportul de expertisă asupra situației bănci (Aurora-Năsăud) am înaintat la „Comisiunea de judecare“ (art. 52 l. Conversiunii) următoarele

Observări

O repartizare dréptă și „echitabilă“ (v. legea) a pierderilor de pe urma conversiunii, între bănci și deponenți nu se pôte cugeta și mijloci numai din situațiunea actuală a băncilor (care rezultă din aplicarea legii conversiunii) fără a se lua în comput toate veniturile (dividendele...) din timpul conversional. În urmare la „activul“ băncilor (art. 54) se vor computa neîncunjurat toate venitele curate din ani trecuți mai puțin cota alăturată la fondul de rezervă, care deci se află acolo. Acesta nu o împiedecă art. 54, e chestiune numai de interpretare, având în vedere scopul, „desideratul vital“ al conversiunii: „repartisarea echitabilă a pierderilor“. Dar și altcum, cunoscut fiind că veniturile băncilor și chiar și numai dividendele încasate de acționari au fost mai mari decât interesele (dobânđile) date după depuneri, băncile n'au drept să se atingă de aceste-a și nici decât de interesele „legale“, cu atât mai puțin de depunerile „inițiale“, căci atunci repartisarea pierderilor de pe urma conversiunii nu mai e „echitabilă“ („desideratul vital“ cum spune legea).

În urmare, cum am arătat și în „Memoriu“ (Nr. 8 al revistei), e o mare rătécire și n'are nici un temei în spiritul legi, că băncile consideră depunerile ca un fond de rezervă pentru finanțarea conversiunii; la dispoziția lor, din care fond ar avè dreptul să taie ori-cât, nu numai tot venitul (dobânđile legale), ci și capitalul inițial, pentru a-și acoperi pierderile de pe urma conversiunii; iar noi depunători am avè să le fim re-

cunoscători, dacă se vor îndura să nu ne confişce în întregime economiile vieţii noastre, şi ne vor arunca ce-va rămăşiţe, pentru ca acţionari, după ce au încasat în trecut dividende îngrăşate şi din depunerile noastre, iar noi nemică, ba ni se taiă şi din capital, să pótă trage cât mai curînd şi în venitor alte dividende, iar noi tot nemică. Se póte numi „echitabilă“ acésta repartizare a pierderilor pe pe urma conversiunei? Depunători pártaşi şi solidari numai la pierderi, iar băncile pártaşe singure la beneficii, când după drept cei, cari au parte la beneficiile cele mai mari, ar avè sè supórté în primul loc şi pierderile.

Legea a statorit (art. 54) maximul, care se póte reduce din depuneri, (şi acest-a cel puţin nesigur, cum am vèdút din interpretarea „activului“ băncilor), dar acest-a nu e necondiţionat, ci legat de condiţiunea, că repartizarea (de pierderi), ce resultă, sè fiă „echitabilă“. Dar cum se póte numi „echitabilă“, când băncile au împărţit dividende grase în trecut, şi vor împărţi iar nu peste mult, şi cu atât mai curînd, cu cât ne taiă mai mult din depuneri, şi nu numai interesele „legale“, ci şi din capitalul „iniţial“, la care am arètat şi în „Memoriu“ (Nr. 8) că avem dreptul chiar după lege sè le păstrăm neatînse.

Dupè cum apare din espunerea de motive a legi conversiunei, prevèdèndu-se o repartizare „echitabilă“ a pierderilor şi asupra deponenţilor. s'a presupus, că pierderile se repartizèză pe toţi, câţi au beneficiat de dobândiile mari din trecut (sunt bănci, cari au dat şi 20% după depuneri) şi în mèsura acésta, deci reducerea încă trebuie sè aibă şi din acest punct de vedere o limită, dincolo de care repartizarea nu mai e „echitabilă“, ci de-a-dreptul despoiare în profitul băncilor, cee-a ce ar fi o calomnie a presupune, că ar fi fost în intenţiunile leguitorului. Cum putem noi fi profitori dobândilor mari, când ni-se taiă nu numai dobândiile legale, ci şi din capital! Mai avènd în vedere, că băncile în ani din urmă ne-au redus procentul chiar sub scontul Bănci naţionale (la 4, 2, 1, 0%), aşè n'ar avè drept la nici o reducere a depunerilor şi dobândilor.

Fiîndcă în aceste condiţiuni băncile n'ar putè îndeplini (esecuta) conversiunea, la cas, că nu sunt împărtaşite de ajutorul prevèdút din partea statului, ca sè nu fiă constrînse sè lichideze şi sè înceteze lucrările, noi depunători am fi aplecaţi a le veni în ajutor, făcèndu-le o concesiune:

Sumele, ce resultă din reducerea statorită de Comisiune şi de cari după drept nu putem fi despoiaţi pentru totdeauna în profitul băncilor, se vor induce în un jurnal separat; aceste

sume nu ni-se vor replăti, ci vor împărtăși sôrtea capitalului acționar; dacă se vor da dividende, în cazul acest-a ni-se vor da și nòue interese egale cu acele-a. Ni-se va obiecționa, că așe ce-va nu e prevăduț în lege. Dar e prevăduț în *principiul de drept, ca și moral, că nu e iertat niměnui sě se înavuțescă din dăunarea altui-a*. Și am mai adauge, că nici acee-a nu e prevăduț în lege, că sub titlul unei repartizări „echitabile“ a pierderilor de pe urma conversiunei, sě ni-se taie nu numai interesele legale, ci și din capital, când din motivarea legi apare chiar din contră, că avem drept la aceste-a, cum am arătat. Și încă una. Natura „pagubelor“ sau „pierderilor“, pe cari legea dă dreptul sě le repartizeze băncile „echitabil“ asupra deponenților, nu pòte fi mai greă decăt a celor repartizate pe bănci. Aceste „pagube“ adecă nu ating, nu taiă pentru totdeauna capitalul acționar al băncilor, ci numai rentabilitatea lui pe cât-va timp, și în urmare numai de acęsta natură pot fi și „pagubele“ repartizate pe deponenți, mai ales, că de depunerile inițiale și de interesele „legale“ nici n'ar avè dreptul sě se atingă băncile, cum am arătat. Dacă le facem acęsta concesiune, sau favor, ca sě nu fiă constrinse sě lichideze, apoi cu atât mai virtos e „echitabil“, ca „pagubele“ deponenților sě nu fiă mai grele decăt ale băncilor (sau acționarilor).

Băncile vor putè sě răscumpere aceste sume (detrase din depuneri), sau sě le transpună la depuneri, când procentul dividendelor va fi mai mare decăt procentul dupè depuneri. În modul acest-ase înlătură nedreptatea de a fi despoiați de economiile vieți nòstre în profitul băncilor, și se asigură o repartizare „echitabilă“ a pierderilor de pe urma conversiunei.

Acęsta soluțiune, pe lângă că e dréptă și „echitabilă“, și Justiția în cas de proces ni-o va acorda de sigur, mai are și alte urmări bune:

1. Prin acęsta se va face cu puțință băncilor sě și continue lucrările în interesul comun și al creditului; se va reînvia creditul, căci depunători, cari n'au lipsă numaidecăt de capitalul, ce li-se va replăti în 5 ani, îl vor repune la bancă și în interesul lor, ca banca avënd cu ce lucra, sě aibă venite și sě pòtă da interese, deci sě se revalorizeze sumele detrase din depuneri. Pe când așe, cum cer băncile, fără nici un venit, ba cu pierdere chiar și din capital, care depunător își va mai lăsa sau depune economiile la bănci, unde mai sunt espuse și la falimente, când pe fundul lădi se pot păstra neatinse. Sě nu se scape din vedere acęsta, căci altcum o reînviore a creditului și o restabilizare a unei vieți economice normale nu se pòte aștepta, mai ales că nu vedem nici o garanță, că acęsta

conversiune va fi cea din urmă.

2. Altă urmare bună va fi că băncile, știind că pierderile nu se pot tăia gratuit din depuneri, vor veghea mai bine ca să nu intre în conversiune și cine n'are drept după lege, și mai ales vor controla pe cei cu 30% venit agricol.

3. Se va scuti atât Justiția cât și deponenți și băncile de atâte-a procese, expertise noue, spese...

Reducerea depunerilor în profitul băncilor fără nici o desdaunare sunt premii și îndemnuri pentru bănci, ca să împartă cât mai mari dividende și să pună cât mai puțin la fondul de rezervă, căci dividendele încasate sunt asigurate, iar cât nu ajunge fondul de rezervă, în cazul unei conversiuni, se poate tăia gratuit din economiile deponenților! (după interpretarea nelegală a băncilor).

Rugăm pe d-l Ministru al Justiției ca consultând I. Curte de Casație și Justiție să iee în dréptă considerație acest „desiderat vital”, minimal, îndreptățit și „echitabil” al deponenților, și prin un améndament la legea conversiunii în acest înțeles să-i scutescă pe toți de avalenșa de procese și să împiedece nedreptatea, care ar putè scări prestigiul unui stat de drept, și e în contradicere grosolană cu spiritul și motivarea legi.

Nu putem să nu accentuăm de nou, că fiind conversiunea de „utilitate publică” se cuvine ca nu numai repartisarea pierderilor de pe urma ei să fiă cât mai „echitabilă”, dar și desdaunarea, ajutorul prevăduț din partea Statului, să se împărțescă tot „echitabil” și în măsura procentului de împrumuturi agricole ale băncilor.

P. S. Acest articol, deși e în interesul bine înțeles atât al conversiunii și al creditului, cât și al dreptăți și al ordinii publice, n'a fost lăsat de censură să apară — trist semn caracteristic al timpurilor și moravurilor de ađi. Despoiarea deponenților (până și a micilor economii din lucrul mânilor) în folosul băncilor (acționarilor), fiind o nedreptate strigătore la cer, va fi de sigur reparată îndată ce va înceta censura și starea de asediu, când adecă va putè fi criticată și sbiciuită, cum se cuvine, fiind o rușine pentru un stat de drept.